

Von: ojgyn.interia [mailto:ojgyn@interia.pl] **Gesendet:** 16. Dezember 2014

An: Peter K. Szczepanek **Betreff:** nowy kónsek przed niydzielóm dnia 21.12.2014 o 8.30

Witóm gryfnie ze Chorzowa! Jak zawdy, łod wieluch juz lot, wciepuja juzaś mój nowy niydzielni kónsek. Poczytejcie, pomedikujcie i do juzaś! Ojgyn z Pnioków

Tómpióm Gody...

Ojgyn z Pnioków 21 grudnia 2014r

Nó, tóz mómy łod dzisiej kalyndôrzowô zima i wartko ci nóm idzie ku Godóm. Jôch juz niyrólz berôł sam roztomajte łozprôwki, roztomajte gyszichy ło Wiliji i ło Godach, tóz tyż dzisiej dóm Wóm yntlich pokój, tym barzij, iże fôrt i jednym ciyngym we telewizyjji, we szałfynstrach i kaj tam jesce tyrô tyn hamerikónski przeblykaniec, ftory markiyruje naszego śwyntego Mikołôja, kiery ból ci nôs nawiydziôł, ale ino szóstygo grudnia. Jô juz tego niy poradza ściyrpieć i lynkóm sie, móm pôłnô rzić bobków, bali i jak kca łozewrzić kilszrank, coby mi śniego tyn diosecki hamerikónski kasper niy wyfuknôł. Beztóz tyż kciôlech dzisiej (niy miarkuja razinku po jakiymu) przipómnieć naszych ślónskich, szykownistych, wicznych ale i drugda dlô niyftorych łoszklowych karlusów: Elijasza i Pistulki. Nó, tóz posuchejcie, bo tuplowanie tego niy byda łozprawiôł.

Wiyecie! Na katyjmusie we naszymy „Józefce” jedyn kapelónek pytô sie dziecek:

– Suchejcie łochyntole, rzyknijcie mi kielich wy znôcie... proroków?

Jorguś łod Bajcycki rzykô:

– Elijasz! Elijasz!

Gryfnie – pado kapelónek – a można jesce jakigosik znôcie?

– Pistulka, na zicher Pistulka! – pado wartko Bercik ło Majzliny.

– Cóżeś ty synek łogup, filip ci sie we kyjza łozwyrôtł? Jaki Pistulka, co ty wynokwiôsz? – snerwowôł sie kapelónek.

– Jak to jaki Pistulka? Jak to jaki? Przeca łoba ze Elijaszym do kupy łamziyli na pich, chabiyli, raubrowali samtukej u nôs, prôwda? Richticne proroki...

Nó, i sómy przy tych naszymy rojbrach, takich jak dôwniyjszy Janosik abo taki ci tam Wilhelm Tell. Bo my tyż mieli naszymy ślónskich, samtyjszych rabsików. Ja, na isto rabsików a niy jak to gorole gôdajóm: zbójników. Take rabsiki to byli chnet jak rodne cwilingry: Elijasz i Pistulka. Słyszôlech ci jesce łod mojigo staroszka, iże tyn còłki Pistulka, to ci miyszkiôł rôłczasu u nôs we Królewskij Hucie, we familoku na Peterstraße, znacy na ulicy św. Piotra. A kiej sam we Chorzowie ból Pistulka, to i musiôł ci przy niymu być i Elijasz. To musiało być kajsik kole piekôrza na tyj pyjtrowy hulicy, można wele sztreki, kierô terôzki cióngnie aże ku hulicy 3 Môja; a można i kaj indziej, terôzki to juz na isto niy ma take zôcne.

Nó, tóz trza zdziebko ło tych naszymy rojbrach, rabsikach, kierzy wandrowali naobkoło: łod Dymbu, Bederowca, Wynzłowca, Siymianowic, Maciyjkowic, Chorzowa Starego, aże i do Bytónia, Logiewnik, Chebziô czy Lipin. Wszandy rojbrowali, wszandy cosik nazgobiyli, nó i beztóz niyrólz łónych zawarli do heresztu abo dôwali jakosik inkszô sztrofa. Jesce za staryj Polski, a można i dôwnij łozprawiali taki fal ło Pistulce (a można to bóło ło Elijaszu, niy spómna sie terôzki gynał?). A wszyjsko to bezmac bóła prôwda, bo jesce aże do drugij wojny miyszkiôł ci we u nôs we Maciyjkowicach szucman, kierymu sie to przidarziło. Bóło ci to można tak:

Starymu Pióntkowi, policajtowi we Starym Chorzowie kôzali ci zakludzić jednygo buksa, rabsika do gyrichtu we Królewskij Hucie. Idóm sie tak wrólz po lekušku łod dzisiyjszyj Skłodowskij, Poznańskóm kole bany, gynał przy glajzach aże do tónelu pod beszóngym, bez kiery szło przyjńść na Hüttenstraße (terôzki Metalowców), coby niyskorzij kole wanielickiego kościoła dójńść do terôznij Katowickij. Tómpióm, deptajóm po lekušku aże łorôz Pistulka gôdô do Starego wachmajstra Pióntka:

– Panie wachmajter, a bydóm taki dobry i przyjndóm symnóm wrólz bez ta Miychowickô.

– A cóżes to juzaś giǳdzie wypokopiól Pistulka? – pytô sie policajt.
– Anó, pónie Pióntek, móm sam pôra ceskich i kciôłbych sie jakosik żymła i ku tymu kónsek wusztu lajstnóć, bo głód móm jak sto diosków. Bydóm tyż łóni czowiykiym, panie wachmajster.

Stary Pióntek nic, ino smyczy go dalszj, bo przeca – jak to dôwnij gôdali – „dinst to je dinst” i niy idzie dlô byle łochyntola robić cosik inakszj.

Nale Pistulka jamrowôł, wajôł podwiyl policajt Pióntek niy zmiynknól i dôł zwólô, coby łón sie ta żymła ze oplerkiym kupiól.

– Nó, tóż deptej wartko do tego składu, sprôw sie co ci potrza, a jô sam na cia doczkóm. Ino gibko, gibko!

Pistulka włôz do sklepu. Niy ma go piyńć minut, śleciało śćwierć godziny, godzina a łochyntola jak niy bóło, tak niy ma. Znerwowôł sie Pióntek, wlazuje do sklepu i łod dźwiyrzy wrzescy do przedowaczki:

– Suchejcie ino, kaj jes tyn chop, kiery sam włôz po żymła i kónsek wusztu?

– A, tyn chop, tyn szykowny karlus ze fusiskiy? Ja?

– Eźli szykowny, to niy powia, ale cheba tyn – pado Pióntek i kuko naobkoło.

– A, niy szukejcie panoczku! Łón to ci wylôz jakiesik trziśćwierci godziny tymu nazôd bez te dźwiyrze ze zadku.

– Ło ty giǳdzie diosecki, ty pieronie, ty poszewo zatraconô, juź jô cie chyca, dej sie pozór – napocznól wrzesceć stary policajt, ale co miôł zrobić? Pistulka mu razinku gryfnie pitnól, i tela.

>>>>

Niy zetrwało pól roku i juzaś Pistulki policajty chyciyli i wrajziyli do heresztu. I juzaś trefiyło na starego Pióntka, coby go zakludziól do magistratu. I tak jak to bóło skorzj idóm do kupy, ino terôzki inkszóm drógóm, kole piekôrza, tego ci przedowjynnego Kupnego we Maciyjkowicach. Pistulka juzaś napocznól fest stynkać, jamrować, iże môm głód i coby mu wachmajster dôł zwólô na to, coby sie włôz do Kupnego po jakosik żymła lebo kołoczek. I juzaś, stary Pióntek niy dôł sie za tela prosić, puściól ci go ból, ale stanól sie we siyni łod placu.

– Terôzki mi tak wartko niy citniesz, łochyntolu sakramyncki – pomedikowôł stary policajt i czekô.

Doczkól tak pól godziny, trzićwierci i juzaś wlazuje do sklepu. A tak jak łostatnióm razóm Pistulki we składzie niy ma.

– Kaj tyn gizd, co sam włôz po bryjtka poszôł? – pytô sie piekarzowyj Pióntek.

– Anó, łón jakiesik pól godziny tymu nazôd sam tymi przednimi dźwiyrzami wylôz, bo gôdôł, co wy na niygo panie Pióntek festelnie niy poradzicie sie doczkać – pado baba łod Kupnego a chichrô sie jak nôjyntô.

– A to rabsik diosecki, a to łoszkwieci – wargowôł Pióntek – tak ci mie zaś tukej łoszeredziól, juzaś mi pitnól. Nale jô cie yntlich zółwizól łapna, na zicher cie dopadna lómpie zatracony, i tak by tak do heresztu cie zakludza pieronie.

Nó, i juzaś niy zetrwało dwa tydzie aże tu stary Pióntek sóm na targu kole tego chorzowskiego szlachthałzu uwidziól Pistulki i fas go za szkrawitel.

– Móm cie giǳdzie diosecki! Juź ty mi terôzki nikaj niy pitniesz. Idymy sztram zarôzki do magistrackigo gyrichtu.

– Nó, tóż sie wóm udao, panie wachmajster – pado Pistulka. Nale jô terozki na isto móm głód, panie Pióntek i richtik musza, na gwôł, chocia bele co, ale cosik wećkać, bo wóm na drodze padna – napocznól wajać Pistulka, i ku tymu jesce zaczón ślimtać, choby mały synecek.

– Ty mie sam za bozna niy bydziesz robiól! Jô sie niy dóm bez cia dalszj za bôlek ciś! – gôdô Pióntek i wlece go za tyn szkrawitel ze tego targu.

– Bydźcie dyć czowiekiym, panie wachmajster, jô wóm na isto nikaj niy śmietna, jô ino jakisik pecynek chleba sie kupia i tela – wajôł, szkamrôł i fest labiydziôł dalszij Pistulka.
– Znej giǳdzie zatracóny moje chamskie serce – uholkôł sie stary Pióntek, bo ból ci to richtik dobry czowiek – ale cobyś juzaś mie niy wyszykowôł, to ty terôzki bydiesz sam, kole tego sztandu styrcôł, a jô sóm pójnda ci po tyn chlyb. Nó! Miarkujesz wszyjsko, coch pedziôł? Nó, i poszôł wachmajster po chlyb a... Wy jak myślicie? Doczkôł na niygo Pistulka, lebo niy? Wiyecie? Ło tym Pistulce i Elijaszu mocka idzie sam łozprawiać, ale to można inkszóm razóm, bo coby niy pedzieć, tela nikiej ło Janosiku sie niy gôdô łó nich a to skuli tego, że podwiyl łone łoba jesce żyli, ludzie trzymali woda w gymbie i zôdyn tam po próznicy niy faflôł, niy fandzolôł. Bali i wteda, kiej już Pistólce łeb we Bytóniu uchlastli (bezmać tak bóło) jesce ci ludzie blank niy wierzyli i coby blank czegosik niy spaskudzić, dalszij wiela ło niym niy gôdali. A szło by mocka gôdać, bo jesce we Starym Chorzowie sóm niykierzy, co łod łojców lebo starzików roztomajte łozprôwki ło Elijaszu i Pistulce we zima, na łodwieczerz przy kozie, na zeslu przy zeleźniôku suchali i do dzisiôj boczóm. >>>>

A mie terôzki przilazujóm fo filipa blank inksze łobrôzki. Łobrôzki ino ale deczko skuplowane ze tym tydniym, ze Wilijóm i Godami.

U nôs na planty kole knapszafyu a wele szkólki pomalušku przilazujóm stare ludzie, coby ździebko kostyry wygrzôć na słońcu... jak klara świyci. Łod lot te same gymbulki posmôrszczane jak byrny, pieczki, ryncyska powykróncane łod roboty i łod rojmatyki, a i jejich szłapy niy poradzom już tak deptać jak kejsik. I tyż kôzdyrok choby łonych mynij bóło.

– Wiyecie Gerliszko, iże na podzim naszymy Rôłzie sie zemrziło?

– Ja, wiyem, ale łona niy bóła jesce takô starô, dziepiyro pizło łonej jakiesik siedymdziesiônt lôt.

– Nó, ja, ale zawdy miała srogô utropa; chop jij zemrził jakiesik dwa lata tymu nazôd. Synek jes terôzki za elwra, i cheba nikaj roboty niy znôjdzie. Gruba mu zawarli, chop kole styrdziystki, to fto go tam do jakisik roboty weźnie?

– Ja, a ta naszô sómsiôdka ze łostatnij siyni, we tych ómawych brylach, ta takô maluškô. Łónskiego roka pizło łonyj dziewiyńdziesiônt lôt.

– Aaaa, ta sie trzymie, tela co bez cólki podzim niy wylazowała na dwór, coby sie niy przeziómbić; cera ci tak jóm flyjguje.

– Tyż zech bóła na pogrziebie Dudzinyj i Lyndzikowyj, łobie mieli tyż po dziewiyńdziesiônt lôt. – gôdô juzaś inkszô.

– A wiyecie, moje wy roztomyłe! Dôwnoch niy widziała Makela. Można tyż mu sie już bez te lato zemrziło, abo co?

– Gôdôcie ło tym, co już za tela niy miarkowôł, co tyż to sie kole niygo dzieje? Przeca łón miôł gryfno pynzyjô, to przeca niy musioł tyrać po hasiokach, pra?

– A, i dziecka miôł łodchowane, tela, co sie po świycie rozpyrskli, i ło swoim łojcu ździebko przepómnieli.

– Stary Makel jes we altyszajmie. Jedna flyjgera ze samtyjszygo lazarytu mu we takim gryfnym dómu łobsztalowała plac i terôzki mô flyjga i co do gymby wrajzić. Mô tyż ci możybnóść ze kimsik pogôdać, poberać, pospóminać. Nó i bez świynta tyż niy bydzie terôzki już blank sóm.

– Mô sie dziecka, jes srogô utropa, niy ma dziecek, tyż niyhersko – napoczła jedna ze tych bôb przy knapszafcie swoja łozprôwka. – Wiyecie! Strzoda po łónskij Wialkanocy, we łoknie za gardinóm na drugim sztoku łod rana szło ci uwidzieć gowa, siwe wosy, styranô bez cólkie życie gymbulka i łoczy, ślypia, kiere już bali i płaczków niy majóm; dosik sie we żywobyciu naślimtali, dosik. Wojna, chopeczek we Wermachcie a bracik ze cólkim chorzowskim 75 Pułkiem Piechoty podeptôł piyrszygo wrzyśnia aże pod Tychy. Niyskorzij bóło Dachau, Gusen i Mauthausen. Zatym przikwanckôł sie styrdziesty siódmy lebo łósmny rok. Chop, po wyzwolyniu, jesce we miymieckim przebleczyniu, przebakôł kajsik na Syberii pôra lôt i

przkludził sie nazôd do Chorzowa, tela, co już ze tuberóm. Wyflyjgowali go i jesce pôranôście lôt przeżół na tym Bożym świycie. Brat już ze lagru sam do Chorzowa niy wróciył sie nazôd. Łožyniół sie u Ynglynderów, kaj cały jejigo lagrowy lazaryt wykludziyli. Priszli dziecka na świat, dobrze niy bóło, ale jak to u nôs na Ślónsku, familijô bóła zawdy nójważnijyszô. Dziecka ci wyrośli i jakosik sie sam u nôs tyż placu niy poradziyli znôjść. Ftoś rzyknół, ize kiej faterek ból wojôkym we Wermachcie, a starziki urodziyli sie we Bytóniu, idzie wykludzić sie do Efu, do Miymiec i zarôzki idzie erbnóć „obywatelstwo” miymieckie. Cera ze chopym i samotny, fyrniok Gerad pojechali. Pôra lôt zetrwało, jak tam sie łónym wszyjsko posklôdało. Terôzki sóm i wnuki, kiere szkoły pokóńczyli, ale już tam, już po naszymu, po polskiyemu (a co dziepiyro po ślónsku) gôdać niy poradzóm. Piyrsze lata to na kôzde śwynta, na Wilijô, na Wielkanoc, na Wszyjskich Śwyntyach mieli czasu za tela, coby łojców sam tyż nawiydzić. Tatulkowi sie zemrzyło jakiesik styry lata tymu nazôd.

Przıkludziyli sie na pogrzyb, tela, co... dwa dni niyskorziz.

– Niy ma czasu, mamulko, durch trza filować, wachować swojij roboty, a i dzieckóm tyż trza mocka sprawić, niy ma letko – gôdô cera a dupluje ji synek Gerad, kiery sie już tam we Miymcach łožyniół i jejigo babeczka niy mô rada fyrtać łozymset kilomyjtrów do świekry, kieryj niy poradzi spokopić, i kierô jes jakosik inkszo łod miymieckich sômsiôdów; jes blank cudzô...

– Pytlinô, a jak tam u wôs po śwyntach? Dziecka wôs nawiedziyli? – spytôlech sie kejsik po Wielkanocy naszô pniokowô starka Erna.

– Wiysz Ojgyn, jô już łónskiego roku na Wielakonoc i na Wilijo sie łónych niy doczkała. Latoś tyż niy... nó ale, łóne blank niy majóm czasu, ani przileżytości, coby sam na pôra dni przijechać. Przeca łóne majóm mocka roboty i utropy, coby ze wszyjskim przijńść dran, i kaj by tam miarkowali, coby dó mie cółkô familijô przıkludzić. Jô tak by tak wszyjsko na śwynta zrychtuja, ale niyskorziz cółke jôdło dowóm do naszymy „Józefki”, dlô tych, kierzy już blank samtukej nic niy majóm. Ale, ale. Latoś mi briftryjger prziniós gryfnô szkartka na śwynta! „Aus Österreich”, ze austrijackich Alpów, kaj wykludziyli sie tydziyń skorziz Godów, coby deczko łoddychnóć i coby jejich dziecka tyż mieli laba i uciycha aże do Trzech Króli.

– Przeca panie Ojgyn – rzôndzi dalsziz stareczka Erna Pytlinô – jo jich niy moga szterować. Przeca to sóm na isto dobre dziecka, ło wszyjsko sie starajóm, ło wszyjsko tropióm, coby ino lepsziz jak my żyć. Przeca dobrze jim sie wiydzie, bydóm mieli možno lepszizszô, niżli jô, pynzizjô a i dziecka možno łostanóm inżiniyroma, dochtoróma...?

Znôcie take starki? A toć, ize znôcie! Łóne dlô sia już nic niy kcóm, tela, coby zôdnymu niy zawôdzać, tela coby nikogo niy szterować... ino kaj sie podziôła ta naszô ślónsko zoca, srogi respekt dlô Łojców i Starzików? Można juń przodziz wlazła do tyj cółkiz Ojropy?

Nó, i to by možno stykło na dzisiej, na trzi dni skorziz Wiliji a berół, spóminół jak we kôzdô niydziela przy śniôdaniu

Ojgyn z Pnioków